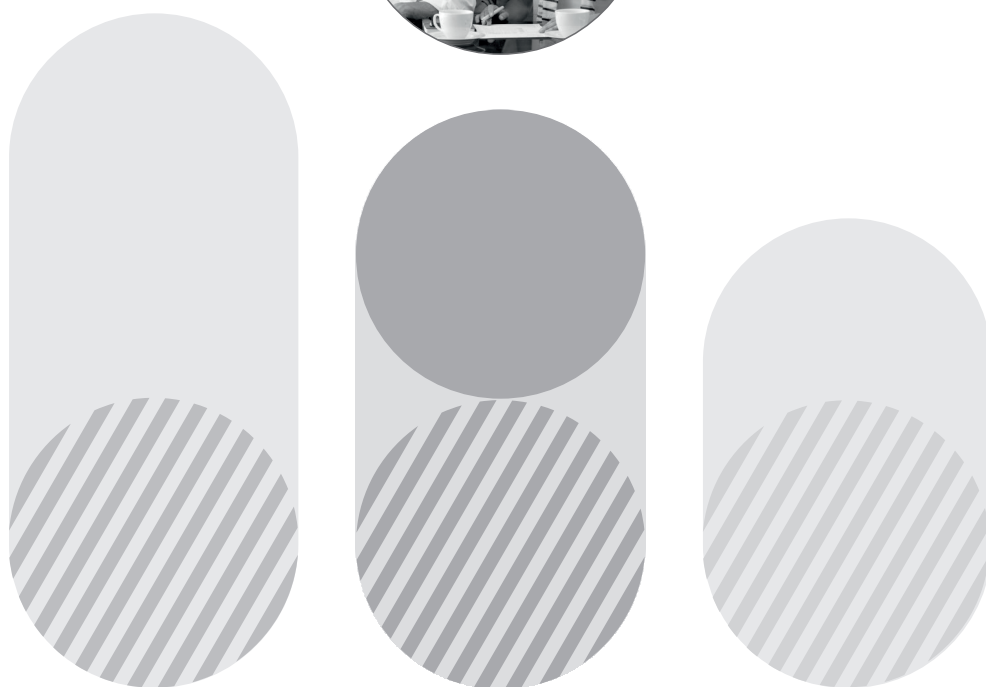

Rynek pracy w województwie śląskim w latach 2018–2019

Labour market in Śląskie Voivodship in the years 2018–2019

Rynek pracy w województwie śląskim w latach 2018–2019

Labour market in Śląskie Voivodship in the years 2018–2019

Urząd Statystyczny w Katowicach Statistical Office in Katowice

Katowice 2020

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Katowicach

Statistical Office in Katowice

Zespół autorski

Editorial team

Jan Fryc, Anna Owczarek, Czesław Porowski, Iwona Pudo

pod kierunkiem

supervised by

Ilony Żurek

Tłumaczenie

Translation

Czesław Porowski

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Sylwia Arendt-Bierońska, Iwona Więcek

ISBN 978-83-66405-15-8

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

katowice.stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu kolejne wydanie publikacji „**Rynek pracy w województwie śląskim w latach 2018–2019**”, która zawiera najważniejsze informacje wpływające na kształtowanie się rynku pracy w województwie. Dane prezentowane w opracowaniu mogą stanowić podstawę do podejmowania działań profilaktycznych i prowadzenia odpowiedniej polityki ww. dziedzinie.

W opracowaniu zawarto informacje dotyczące m.in. aktywności ekonomicznej ludności, pracujących i zatrudnionych, bezrobocia rejestrowanego, popytu na pracę, zatrudnienia w warunkach zagrożenia oraz wypadków przy pracy. Publikacja składa się z syntezy i komentarza analitycznego wzbogaconego prezentacją graficzną danych w postaci wykresów i map oraz uwag metodologicznych, zawierających metody badań oraz objaśnienia podstawowych pojęć.

Wydawnictwo dostępne jest na stronie internetowej Urzędu Statystycznego katowice.stat.gov.pl wraz z częścią tabelaryczną w postaci tablic Excel. Zestaw danych w tablicach zaprezentowano według rodzajów działalności w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007 oraz podstawowe dane według podregionów, powiatów i gmin.

Wyrażam nadzieję, że opracowanie będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich zainteresowanych przedmiotową tematyką.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Katowicach

AURELIA HETMAŃSKA

Katowice, listopad 2020 r.

Preface

I would like to provide you with another edition of the publication **"Labour market in Śląskie Voivodship in the years 2018–2019"**, including the key information which influence the shaping of situation on the labour market in the voivodship. The data presented in the publication may constitute a basis for adopting preventive actions and maintaining adequate policies in this area.

The information, which have been included in the publication, regard i.a. economic activity of the population, employed persons and paid employees, registered unemployment, demand for labour, exposure at risk factors at work and accidents at work. The publication consists of an executive summary and analysis enriched with graphical presentation of data in a form of graphs and maps, as well as of methodological notes containing definitions and explanations of basic concepts.

The publication is available on the website of the Statistical Office katowice.stat.gov.pl, together with a tabular part in Excel format. The data set in the tables is presented by type of activity according to the Polish Classification of Activities – PKD 2007, as well as by subregions, powiats and gminas.

I hope that the publication will be a useful source of knowledge for all interested in the subject matter.

Director
of the Statistical Office in Katowice

AURELIA HETMAŃSKA

Spis treści

Contents

	Strona Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych. Ważniejsze skróty	10
Symbols. Major abbreviations	10
Synteza	11
Executive summary	12
Rozdział 1. Aktywność ekonomiczna ludności	13
Chapter 1. Economic activity of the population	13
Rozdział 2. Pracujący i ruch zatrudnionych	15
Chapter 2. Employment and labour turnover	15
Rozdział 3. Popyt na pracę	17
Chapter 3. Demand for labour	17
Rozdział 4. Bezrobocie rejestrowane	19
Chapter 4. Registered unemployment	19
Rozdział 5. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia	22
Chapter 5. Exposure to risk factors at work	22
Rozdział 6. Wypadki przy pracy	25
Chapter 6. Accidents at work	25
Rozdział 7. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	27
Chapter 7. Wages and salaries and social benefits	27
Uwagi metodologiczne	29
Methodological notes	36
Źródła i zakres danych	29
Data sources and range of data	36
Objaśnienia podstawowych pojęć	31
Explanation of basic terms	37

Spis tablic w tekście

List of tables presented in the text

	Nr No.	Strona Page
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej (2018, 2019)	1	13
Economic activity of the population aged 15 and more (2018, 2019)	1	13
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane (2018, 2019)	2	18
Job vacancies, newly created and liquidated jobs (2018, 2019)	2	18
Liczba osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2018, 2019)	3	24
Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors at work (2018, 2019)	3	24
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (2018, 2019)	4	28
Average monthly number of employed retirees and pensioners (2018, 2019)	4	28
Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto (2018, 2019)	5	28
Average monthly gross retirements pay and pensions (2018, 2019)	5	28

Spis tablic załączonych w formacie Excel

List of tables presented in Excel format

	Nr No.
Rynek pracy w województwie śląskim na tle kraju (2018, 2019)	1
Labour market in Śląskie Voivodship against the background of the country (2018, 2019)	1
Ważniejsze dane o rynku pracy w województwie śląskim (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019)	2
Major data on labour market in Śląskie Voivodship (2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019)	2
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i miejsca zamieszkania – na podstawie BAEL (2018, 2019)	3
Economic activity of the population aged 15 and more by sex and place of residence – on the basis of LFS (2018, 2019)	3
Aktywność ekonomiczna ludności według wieku oraz poziomu wykształcenia – na podstawie BAEL (2018, 2019)	4
Economic activity of the population by age and educational level – on the basis of LFS (2018, 2019)	4
Pracujący w gospodarce narodowej (2018, 2019)	5
Employed persons in the national economy (2018, 2019)	5
Pracujący według statusu zatrudnienia (2018, 2019)	6
Employed persons by employment status (2018, 2019)	6

Spis tablic załączonych w formacie Excel (cd.)

List of tables presented in Excel format (cont.)

	Nr No.
Pracujący według sekcji PKD (2018, 2019)	7
Employed persons by the PKD sections (2018, 2019)	7
Przeciętne zatrudnienie oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji PKD (2018, 2019)	8
Average paid employment and average monthly gross wages and salaries by the PKD sections (2018, 2019)	8
Przyjęcia do pracy według sekcji PKD (2018, 2019)	9
Hires by the PKD sections (2018, 2019)	9
Zwolnienia z pracy według sekcji PKD (2018, 2019)	10
Terminations by the PKD sections (2018, 2019)	10
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy według sekcji PKD (2018, 2019)	11
Graduates of tertiary education institutions, vocational schools and general secondary schools, which took work for the first time by the PKD sections (2018, 2019)	11
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane (2018, 2019)	12
Job vacancies, newly created and liquidated jobs (2018, 2019)	12
Bezrobotni zarejestrowani (2018, 2019)	13
Registered unemployed persons (2018, 2019)	13
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2018, 2019)	14
Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2018, 2019)	14
Bezrobotni zarejestrowani poprzednio pracujący według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy (2018, 2019)	15
Registered unemployed persons previously in employment by kind of activity of the last workplace and job offers (2018, 2019)	15
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2018, 2019)	16
Exposure to risk factors at work (2018, 2019)	16
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2018, 2019)	17
Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors (2018, 2019)	17
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2018, 2019]	18
Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2018, 2019]	18
Wypadki i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2018, 2019]	19
Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2018, 2019]	19

Spis tablic załączonych w formacie Excel (dok.)

List of tables presented in Excel format (cont.)

	Nr No.
Pracujący według rodzajów działalności, podregionów oraz powiatów (2018, 2019)	20
Employed persons by kind of activity, subregions and powiats (2018, 2019)	20
Podstawowe dane o bezrobotnych zarejestrowanych według podregionów oraz powiatów (2018, 2019)	21
Basic data on registered unemployed persons by subregions and powiats (2018, 2019)	21
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani oraz oferty pracy według podregionów i powiatów (2018, 2019)	22
Newly registered and de-registered unemployed persons as well as job offers by subregions and powiats (2018, 2019)	22
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według podregionów i powiatów (2018, 2019)	23
Exposure to risk factors at work by subregions and powiats (2018, 2019)	23
Poszkodowani w wypadkach przy pracy oraz liczba dni niezdolności do pracy spowodowanej wypadkami według podregionów i powiatów (2018, 2019)	24
Persons injured in accidents at work and number of days of incapacity to work caused by accidents at work by subregions and powiats (2018, 2019)	24
Bezrobotni zarejestrowani według podregionów, powiatów i gmin (2018, 2019)	25
Registered unemployed persons by subregions, powiats and gminas (2018, 2019)	25
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, podregionów, powiatów i gmin (2018, 2019)	26
Registered unemployed persons by age, subregions, powiats and gminas (2018, 2019)	26
Bezrobotni zarejestrowani według poziomu wykształcenia, podregionów, powiatów i gmin (2018, 2019)	27
Registered unemployed persons by educational level, subregions, powiats and gminas (2018, 2019)	27
Bezrobotni zarejestrowani według stażu pracy, podregionów, powiatów i gmin (2018, 2019)	28
Registered unemployed persons by work seniority, subregions, powiats and gminas (2018, 2019)	28
Bezrobotni zarejestrowani według czasu pozostawania bez pracy, podregionów, powiatów i gmin (2018, 2019)	29
Registered unemployed persons by duration of unemployment, subregions, powiats and gminas (2018, 2019)	29

Spis wykresów

List of charts

	Nr No.	Strona Page
Wskaźnik zatrudnienia według wieku i płci (2018, 2019)	1	14
Employment rate by age and sex (2018, 2019)	1	14

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	Nr No.	Strona Page
Struktura pracujących według grup sekcji PKD w 2019 r.	2	15
Structure of employed persons by groups of PKD sections in 2019	2	15
Struktura wolnych miejsc pracy według grup zawodów (2018, 2018)	3	17
Structure of job vacancies by occupational groups (2018, 2019)	3	17
Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w 2019 r.	4	21
Structure of registered unemployed persons in 2019	4	21
Struktura zatrudnionych w warunkach zagrożenia według grup zagrożeń (2018, 2019)	5	22
Structure of exposure to risk factors at work by groups of hazards (2018, 2019)	5	22
Struktura zatrudnionych w warunkach zagrożenia według sekcji PKD w 2019 r.	6	22
Structure of exposure to risk factors at work by the PKD sections in 2019	6	22
Poszkodowani w wypadkach przy pracy według miesięcy (2018, 2019)	7	25
Persons injured in accidents at work by month (2018, 2019)	7	25
Struktura wypadków przy pracy według przyczyn w 2019 r.	8	26
Structure of accidents at work by causes in 2019	8	26
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według powiatów w 2019 r.	9	27
Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2019	9	27

Spis map

List of maps

	Nr No.	Strona Page
Pracujący według powiatów w 2019 r.	1	16
Employed persons by powiats in 2019	1	16
Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2019 r.	2	19
Registered unemployment rate by powiats in 2019	2	19
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia według powiatów w 2019 r.	3	23
Exposure to risk factors at work by powiats in 2019	3	23

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
Symbol	Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless.
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
Znak *	oznacza, że dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych. data revised.
„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót	Znaczenie
Abbreviation	Meaning
tys.	tysiąc thousand
zł PLN	złoty zloty
r.	rok year
cd. cont.	ciąg dalszy continued
dok. cont.	dokończenie continued
poz.	pozycja item
p. proc	punkt procentowy percentage point
tj. i.e.	to jest that is
np. e.g.	na przykład for example
m.in. i.a.	między innymi among others
Dz.U.	Dziennik Ustaw Journal of Laws
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities

Synteza

Przeciętne roczne **wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w województwie śląskim w 2019 r. wskazują na poprawę sytuacji na rynku pracy w porównaniu z 2018 r. Zmniejszyła się liczba bezrobotnych (o 31,3%). Zanotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia (o 0,1 p. proc.) i spadek stopy bezrobocia (o 1,1 p. proc.). Liczba biernych zawodowo pozostała na niezmiennym poziomie, natomiast zmniejszyło się obciążenie pracujących osobami niepracującymi.

W 2019 r. liczba **pracujących w gospodarce narodowej** zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,8%. Największy wzrost liczby pracujących odnotowano w transporcie i gospodarce magazynowej oraz w zakwaterowaniu i gastronomii (po 5,5%), natomiast największy spadek w administrowaniu i działalności wspierającej (o 3,5%). W skali roku zwiększyła się także liczba pracujących w podmiotach powyżej 9 osób pracujących (o 0,9%). W 2019 r., podobnie jak w 2018 r., liczba przyjęć do pracy była wyższa niż liczba zwolnień. W porównaniu z 2018 r. liczba przyjęć do pracy i liczba zwolnień z pracy obniżyła się odpowiednio o: 8,8% i 7,9%. Podobne tendencje dotyczyły współczynników zwolnień i przyjęć.

W końcu 2019 r. liczba **wolnych miejsc pracy** była niższa niż w końcu 2018 r. o 10,9%. Największą liczbą wolnych miejsc pracy dysponowały jednostki prowadzące działalność w zakresie budownictwa. W skali roku zmniejszyła się także liczba nowo utworzonych niewykorzystanych miejsc pracy (o 44,2%). Najwięcej nowych miejsc pozostało jeszcze nie obsadzonych w sekcji przetwórstwo przemysłowe. W 2019 r. liczba nowo utworzonych miejsc pracy była wyższa niż zlikwidowanych miejsc pracy (80,8 tys. wobec 39,0 tys.).

W ujęciu rocznym zanotowano spadek **liczby zarejestrowanych bezrobotnych** (o 19,6%) oraz **stopy bezrobocia rejestrowanego** (o 0,7 p. proc.). W ciągu 2019 r. liczba osób wyłączonych z ewidencji przewyższała liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych (podobnie w 2018 r.). Do urzędów pracy zgłoszono w 2019 r. mniej ofert pracy niż przed rokiem (o 19,6%). W końcu 2019 r. na 1 ofertę pracy przypadało więcej bezrobotnych niż w końcu 2018 r. (8 wobec 7).

Poprawiły się w porównaniu z 2018 r. **warunki pracy**, co przejawiało się zmniejszeniem liczby osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia (o 3,7%). Obniżyła się liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia wynikających ze środowiska pracy (o 0,5%) i z uciążliwości pracy (o 6,3%) oraz czynników mechanicznych związanych z maszynami szczególnie niebezpiecznymi (o 10,8%).

Liczba osób **poszkodowanych w wypadkach przy pracy** zwiększyła się w skali roku (o 1,0%). Najwięcej poszkodowanych odnotowano w podmiotach prowadzących działalność przemysłową (48,8% ogółu). Wskaźnik wypadkowości w 2019 r. wyniósł 7,26 (7,25 w 2018 r.).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej było wyższe niż przed rokiem (o 7,3%). Wzrost przeciętnego wynagrodzenia brutto zanotowano we wszystkich sekcjach z wyjątkiem wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (spadek o 5,2%). Najwyższy wzrost płacy wystąpił w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 10,9%).

W 2019 r. przeciętna liczba **emerytów i rencistów** z ZUS i KRUS zwiększyła się w porównaniu z 2018 r. (o 0,4%). Wzrosła przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana zarówno przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jak i przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (odpowiednio o: 4,2% i 3,7%).

Executive summary

Average yearly results of **Labour Force Survey** (LFS) in Śląskie Voivodship in 2019 show improvement of labour market situation, comparing to 2018. Number of unemployed persons decreased (by 31.3%). Increase of employment rate (by 0.1 percentage points) and decrease of unemployment rate (by 1.1 percentage points) were noted. Number of economically inactive persons remained at the same level, working people load by unemployed fell.

In 2019, the number of **employed in national economy increased** by 0.8%, compared with the previous year. The largest growth of the number of employed was in sections transportation and storage, accommodation and catering (by 5.5% in the mentioned sections), while the largest decrease was in section administrative and support service activities (by 3,5%). During a year the number of employed in entities employing more than 9 persons grew (by 0.9%). In 2019, similarly like in 2018, the number of hires was larger than the number of terminations. Comparing to 2018, the numbers of hires and terminations decreased by 8.8% and 7.9% respectively. Similar tendencies were noticed for termination and hire rates.

Number of **vacancies** at the end of 2019 was smaller than at the end of 2018 by 10.9%. The largest number of vacancies was in the units conducting activity in section construction. Also the number of newly created jobs, which were not occupied, fell during a year (by 44.2%). The largest amount of such jobs was in the section manufacturing. In 2019, the number of newly created jobs was larger than the number of liquidated jobs (80.8 thousand versus 39.0 thousand respectively).

Number of registered unemployed and **unemployment rate** dropped (respectively by 19.6% and 0.7 percentage points), compared to the previous year. Number of persons withdrawn from the labour office registers in 2019 was larger than the number of people newly registered (similarly like in 2018). Less job offers were given to labour offices than in the preceeding year (by 19.6%). At the end of 2019, there were more unemployed per 1 job than in 2018 (8 against 7).

Comparing to 2018, the **working conditions** improved due to less exposure to risk factors at work (by 3.7%). Exposure to risk factors at work decreased in the risks arising from work environment (by 0.5%), strenuous work (by 6.3%) and in work with mechanical factors associated with particularly dangerous machinery (by 10.8%).

Number of persons **injured in accidents at work** rose during a year (by 1.0%). The largest number of injured was recorded in entities conducting industrial activity (48.8% of all entities). In 2019, the incidence rate was 7.26 (7.25 in 2018).

Average monthly gross wages and salaries in national economy were larger than in the year before (by 7.3%). The increase of average monthly gross wages and salaries was registered in all sections except section electricity, gas, steam and air conditioning supply (decrease by 5.2%). The largest growth of wages was in section human health and social work activities (by 10.9%).

In 2019, the average number of **retirees and pensioners** from Social Security Institution and Agricultural Social Insurance Fund grew (by 0.4%), compared with 2018. The average gross retirement pay and pension, paid either by Social Security Institution and by Agricultural Social Insurance Fund, grew (by 4.2% and 3.7% respectively).

Rozdział 1. Aktywność ekonomiczna ludności

Chapter 1. Economic activity of the population

Ocenę wykorzystania zasobów pracy oraz charakterystykę grup ludności ze względu na ich status na rynku pracy przedstawiają przeciętne roczne wyniki reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w wieku 15 lat i więcej (BAEL). Przeciętna liczba ludności w wieku 15 lat i więcej według BAEL w 2019 r. wyniosła 3618 tys. osób i była o 0,8% niższa niż przed rokiem.

Aktywni zawodowo stanowili 52,8% ogółu, a 47,2% – bierni zawodowo. W porównaniu z 2018 r. obniżyła się przeciętna liczba aktywnych zawodowo (o 1,5%), natomiast biernych zawodowo pozostała na niezmiennym poziomie.

Tablica 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej
Przeciętne roczne
Table 1. Economic activity of the population aged 15 and more
Annual averages

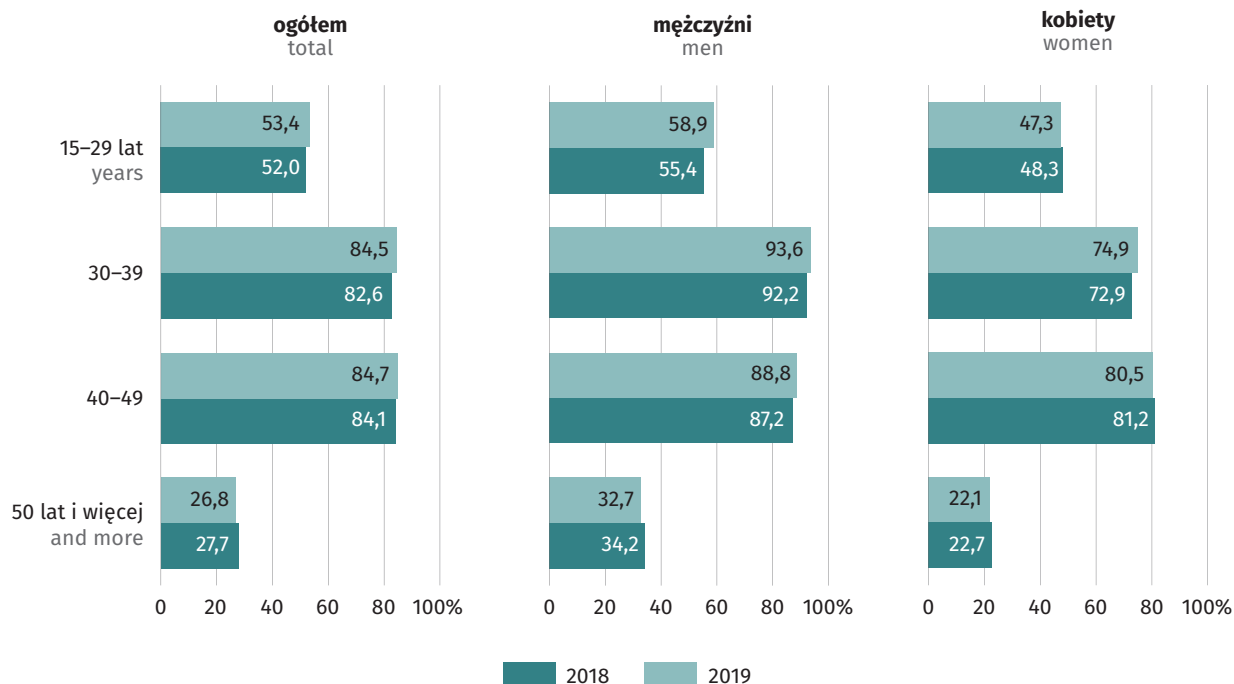
Wyszczególnienie Specification a – 2018 b – 2019	Ogółem Total	Aktywni zawodowo Economically active persons			Bierni zawodowo Economically inactive persons	
		razem total	pracujący employed	bezrobotni unemployed		
		w tysiącach in thousands				
OGÓŁEM TOTAL	a b	3646 3618	1940 1911	1873 1865	67 46	1707 1707
Mężczyźni Men	a b	1738 1723	1057 1043	1020 1023	37 20	681 680
Kobiety Women	a b	1908 1895	883 868	853 843	30 26	1026 1027

W 2019 r. wśród aktywnych zawodowo 97,6% stanowiły osoby pracujące, a 2,4% – bezrobotne. W skali roku zmniejszyła się przeciętna liczba pracujących (o 0,4%) oraz liczba bezrobotnych (o 31,3%). Na 1000 pracujących przypadało 940 osób niepracujących (bezrobotnych i biernych zawodowo), podczas gdy w kraju – 840. W 2018 r. w województwie śląskim omawiany wskaźnik wyniósł – 947 osób.

Współczynnik aktywności zawodowej ludności kształtował się na poziomie 52,8% (56,2% w kraju) i obniżył się o 0,4 p. proc. w relacji do 2018 r. Współczynnik aktywności zawodowej dla mężczyzn był wyższy niż dla kobiet (60,5% wobec 45,8%) oraz wyższy dla mieszkańców miast niż wsi (52,9% wobec 52,7%). W porównaniu z 2018 r. zmniejszył się poziom aktywności zawodowej mężczyzn (o 0,3 p. proc.) i kobiet (o 0,5 p. proc.). W omawianym okresie współczynnik aktywności zawodowej ludności obniżył się wśród mieszkańców miast (o 0,1 p. proc.) oraz wśród mieszkańców wsi (o 1,1 p. proc.).

Wykres 1. Wskaźnik zatrudnienia według wieku i płci

Przeciętne roczne
Chart 1. Employment rate by age and sex
Annual averages

Miernikiem zaangażowania ludności w pracę jest wskaźnik zatrudnienia, który dla ogółu ludności w wieku 15 lat i więcej w 2019 r. wyniósł 51,5% (w kraju – 54,4%) i był o 0,1 p. proc. wyższy niż w 2018 r. Poziom zaangażowania zawodowego był wyższy wśród mężczyzn niż kobiet (59,4% wobec 44,5%). Wskaźnik zatrudnienia dla mieszkańców miast wyniósł 51,5%, a dla mieszkańców wsi – 51,8%. W ujęciu rocznym odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia wśród mężczyzn (o 0,7 p. proc.), natomiast spadek wskaźnika wśród kobiet (o 0,2 p. proc.). Zwiększyło się zaangażowanie zawodowe mieszkańców miast (o 0,3 p. proc.) a mieszkańców wsi pozostało na niezmiennym poziomie.

W 2019 r. przeciętna liczba bezrobotnych według BAEL wyniosła 46 tys. osób i w porównaniu z 2018 r. obniżyła się o 31,3%. Stopa bezrobocia mierzona udziałem bezrobotnych w ogólnej liczbie aktywnych zawodowo wyniosła 2,4% (w kraju 3,3%) i była niższa o 1,1 p. proc. niż w 2018 r. Wyższą stopę bezrobocia zanotowano dla kobiet niż dla mężczyzn (3,0% wobec 1,9%), a także wśród mieszkańców miast niż wsi (2,6% wobec 1,8%). W skali roku zmniejszyła się stopa bezrobocia zarówno dla mężczyzn, jak i dla kobiet odpowiednio o: 1,6 p. proc. i 0,4 p. proc. Stopa bezrobocia dla mieszkańców miast i wsi obniżyła się odpowiednio o: 0,7 p. proc. i 2,0 p. proc.

Przeciętna liczba biernych zawodowo ukształtowała się, podobnie jak w 2018 r., na poziomie 1707 tys. Biernie zawodowo kobiety stanowiły 60,2% ogółu biernych. Liczba biernych zawodowo mężczyzn obniżyła się (o 1 tys., tj. o 0,1%), natomiast wzrosła liczba biernych zawodowo kobiet (o 1 tys., tj. o 0,1%). Obniżyła się liczba biernych zawodowo mieszkańców miast (o 0,7%), natomiast wzrosła mieszkańców wsi (o 2,3%). Przyczynami bierności zawodowej były m.in. emerytura (57,2% ogółu biernych zawodowo), obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (14,3%) oraz nauka, uzupełnianie kwalifikacji (13,9%).

Rozdział 2. Pracujący i ruch zatrudnionych

Chapter 2. Employment and labour turnover

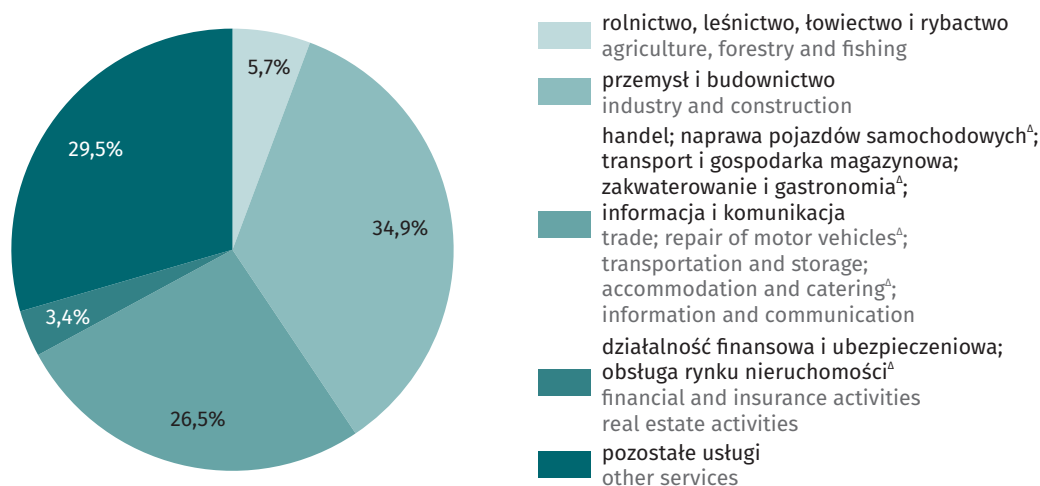
Liczba pracujących w gospodarce narodowej (według faktycznego miejsca pracy) w końcu 2019 r. wyniosła 1777,2 tys. osób, tj. o 0,8% więcej niż przed rokiem (odpowiednio w 2018 r. wzrost o 1,1%). Kobiety stanowiły 45,7% ogółu pracujących, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż w końcu 2018 r. Najwięcej osób pracowało w przetwórstwie przemysłowym (21,6% ogółu pracujących) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (15,7%).

Wykres 2. Struktura pracujących według grup sekcji PKD w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 2. Structure of employed persons by groups of PKD sections in 2019

As of 31 December

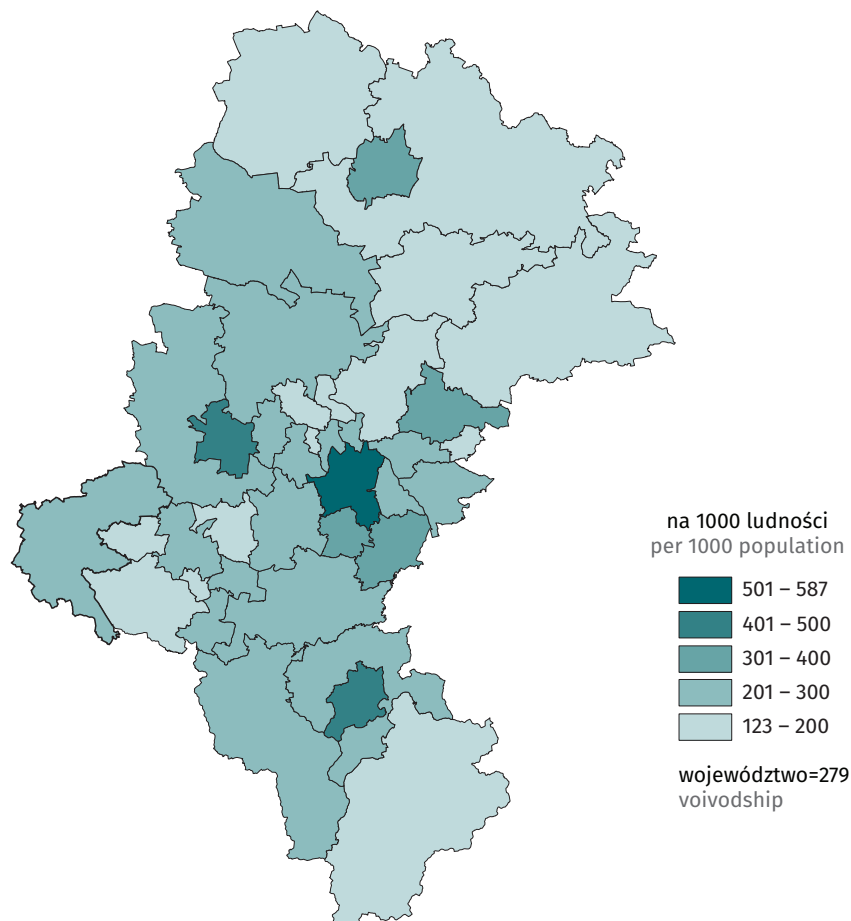
Według faktycznego miejsca pracy w końcu 2019 r. liczba pracujących w podmiotach gospodarki narodowej (bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) wyniosła 1260,4 tys., tj. o 0,9% więcej niż przed rokiem. Powiatami o największej liczbie pracujących były: Katowice (13,6% ogółu pracujących), Gliwice (6,6%) oraz Bielsko-Biała i Częstochowa (po 6,3%). Najmniej pracujących odnotowano w Świętochłowicach (0,6%), powiecie rybnickim (0,8%) oraz w Piekarach Śląskich (0,9%). W porównaniu z 2018 r. liczba pracujących zwiększyła się w 22 powiatach, w tym najwyższy wzrost wystąpił w Siemianowicach Śląskich i Żorach (po 5,2%), natomiast największy spadek odnotowano w Mysłowicach (o 3,7%) i powiecie lublinieckim (o 3,6%).

Mapa 1. Pracujący według powiatów w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 1. Employed persons by powiats in 2019

As of 31 December

Liczba przyjęć do pracy (pracowników pełnozatrudnionych) w 2019 r. w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła 236,0 tys., tj. o 8,8% mniej niż w 2018 r. Udział przyjętych kobiet w ogółem przyjętych wyniósł 40,0%.

W 2019 r. najwięcej przyjęć zanotowano w sekcjach przetwórstwo przemysłowe (28,9% przyjęć ogółem), handel; naprawa pojazdów samochodowych (13,7%) oraz administrowanie i działalność wspierająca (13,0%). W porównaniu z rokiem poprzednim najwyższy wzrost liczby przyjęć wystąpił w sekcjach informacja i komunikacja (o 11,3%) oraz transport i gospodarka magazynowa (o 10,2%). Spadek liczby przyjęć odnotowano m.in. w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 18,1%) oraz w górnictwie i wydobywaniu (o 17,8%). Spośród przyjętych do pracy najliczniejszą grupę stanowiły osoby poprzednio pracujące – 67,9%. Odsetek osób, które podjęły pracę po raz pierwszy wyniósł 12,1%. Współczynnik przyjęć w 2019 r. wyniósł 22,3%, w roku poprzednim – 24,8%.

W 2019 r. odnotowano 219,8 tys. zwolnień z pracy (pracowników pełnozatrudnionych), tj. o 7,9% mniej w stosunku do 2018 r. Udział zwolnionych kobiet wyniósł 38,7%. Najwięcej zwolnień odnotowano w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 29,5% zwolnień ogółem (w 2018 r. – 28,9%). Spośród zwolnionych z pracy, podobnie jak w 2018 r., najliczniejszą grupę stanowiły osoby zwolnione na mocy porozumienia stron – 38,3%. Współczynnik zwolnień w 2019 r. wyniósł 20,7%, w roku poprzednim – 22,8%.

Rozdział 3. Popyt na pracę

Chapter 3. Demand for labour

Na podstawie wyników badania popytu na pracę w województwie śląskim w końcu 2019 r. w podmiotach zatrudniających 1 osobę lub więcej pracowało 1555,0 tys. osób, tj. o 1,3% więcej niż w końcu 2018 r. Biorąc pod uwagę liczbę pracujących, w jednostkach powyżej 49 osób pracowało 54,2% ogółu, w jednostkach od 10–49 osób – 26,6%, a w jednostkach do 9 osób – 19,2%. Zdecydowana większość osób pracowała w podmiotach sektora prywatnego – 1133,8 tys. (72,9%), z czego najwięcej w jednostkach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (374,1 tys.). W podmiotach sektora publicznego pracowało 421,1 tys. (27,1%), w tym najwięcej w sekcji edukacja (150,0 tys.).

Liczba pracujących kobiet wyniosła 755,5 tys. osób i była wyższa o 1,9% w porównaniu z końcem 2018 r. Najwięcej kobiet pracowało w jednostkach zaliczanych do sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (22,4% ogółu pracujących kobiet) i edukacja (18,2%) oraz głównie w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 49 osób (50,0%).

Biorąc pod uwagę grupy zawodów, w końcu 2019 r. najliczniejszą zbiorowość stanowili specjaliści – 308,1 tys. (19,8% ogółu pracujących), operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 245,2 tys. (15,8%) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 243,1 tys. (15,6%). Specjaliści zatrudnieni byli głównie w sektorze publicznym (53,4% ogólnej liczby pracujących w tej grupie zawodów), w jednostkach powyżej 49 pracujących (57,5%). Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy przeważali przede wszystkim w jednostkach sektora prywatnego (85,5% ogólnej liczby pracujących zaliczonych do tej grupy) i również w jednostkach, w których pracowało powyżej 49 osób (52,5%).

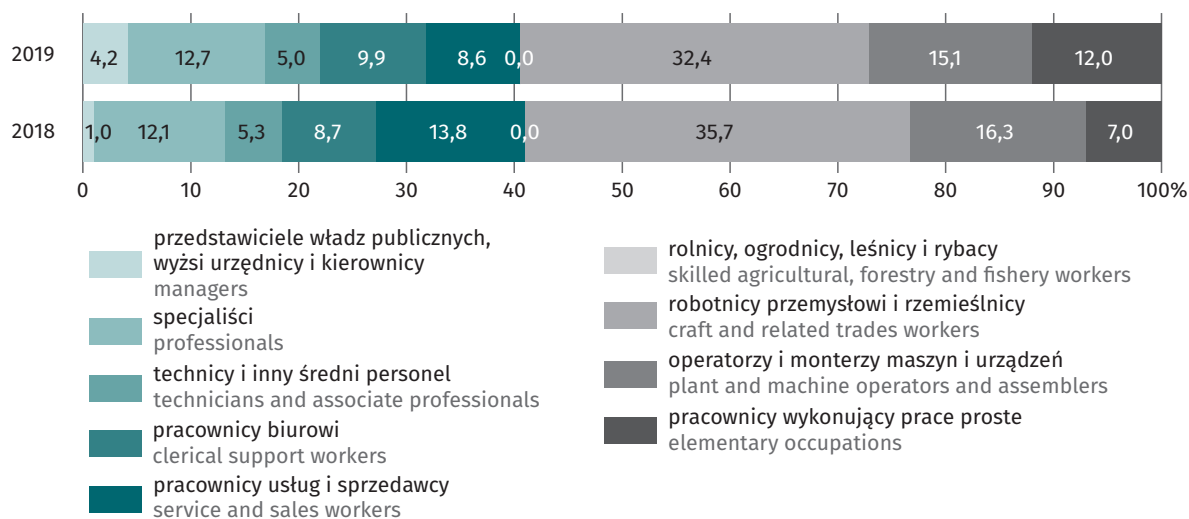
W końcu 2019 r. zanotowano 16,4 tys. wolnych miejsc pracy (18,4 tys. przed rokiem), w tym najwięcej 7,4 tys. w jednostkach zatrudniających do 9 osób. Największą liczbą wolnych miejsc pracy dysponowały jednostki prowadzące działalność w zakresie budownictwa – 4,2 tys. (25,6% ogółem), przetwórstwa przemysłowego – 2,7 tys. (16,5%) oraz handlu; naprawy pojazdów samochodowych – 2,3 tys. (14,2%).

Wykres 3. Struktura wolnych miejsc pracy według grup zawodów

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 3. Structure of job vacancies by occupational groups

As of 31 December

Z punktu widzenia oceny rynku pracy istotne znaczenie ma struktura kwalifikacyjno-zawodowa pracowników poszukujących pracy. Największa ilość wolnych miejsc pracy przeznaczona była dla robotników przemysłowych i rzemieślników – 5,3 tys., operatorów i monterów maszyn i urządzeń – 2,5 tys., a dla pracowników wykonujących prace proste – 2,0 tys. Na pracowników o wysokich kwalifikacjach zawodowych np. na specjalistów oczekiwało 2,1 tys. wolnych miejsc pracy.

W 2019 r. w województwie śląskim powstało 80,8 tys. nowych miejsc pracy, tj. o 15,9% mniej niż w 2018 r. Zdecydowana większość nowych miejsc pracy (91,6%) powstała w sektorze prywatnym oraz w jednostkach o liczbie pracujących do 9 osób (46,2% ogółu). Najwięcej nowych miejsc pracy powstawało w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (25,5% miejsc), przetwórstwie przemysłowym (18,3%) oraz w budownictwie (14,4%).

W końcu grudnia 2019 r. 2,7 tys. nowych miejsc pracy pozostało jeszcze nie obsadzonych, w tym głównie w przetwórstwie przemysłowym 0,7 tys. (25,2% ogółem) oraz w budownictwie 0,5 tys. (16,6%). Najwięcej niezagospodarowanych miejsc pracy przeznaczonych było dla robotników przemysłowych i rzemieślników – 1,0 tys. (37,8%) i dla specjalistów – 0,6 tys. (21,7%).

Tablica 2. Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane

Table 2. Job vacancies, newly created and liquidated jobs

Wyszczególnienie Specification	2018		2019	
	ogółem total	2017=100	ogółem total	2018=100
Wolne miejsca pracy (stan w dniu 31 XII) w tys. Job vacancies (as of 31 December) in thousands	18,4	126,1	16,4	89,1
w tym nowo utworzone of which newly created	4,9	187,4	2,7	55,8
W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób In units employing more than 9 persons	11,8	140,6	9,0	76,4
Nowo utworzone miejsca pracy^a w tys. Newly created jobs^a in thousands	96,1	118,1	80,8	84,1
W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób In units employing more than 9 persons	58,7	142,1	43,5	74,2
Zlikwidowane miejsca pracy^a w tys. Liquidated jobs^a in thousands	46,9	153,0	39,0	83,0
W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób In units employing more than 9 persons	27,7	161,5	22,3	80,5

a W ciągu roku.

a During a year.

W 2019 r. zostało zlikwidowanych 39,0 tys. miejsc pracy, tj. o 17,0% mniej niż w 2018 r. Prawie 43% zlikwidowanych miejsc pracy pochodziło z jednostek, w których pracowało do 9 osób. Najwięcej miejsc pracy zlikwidowano w podmiotach prowadzących działalność zaliczaną do sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (12,0 tys.), przetwórstwo przemysłowe (6,2 tys.) oraz budownictwo (5,5 tys.).

Rozdział 4. Bezrobocie rejestrowane

Chapter 4. Registered unemployment

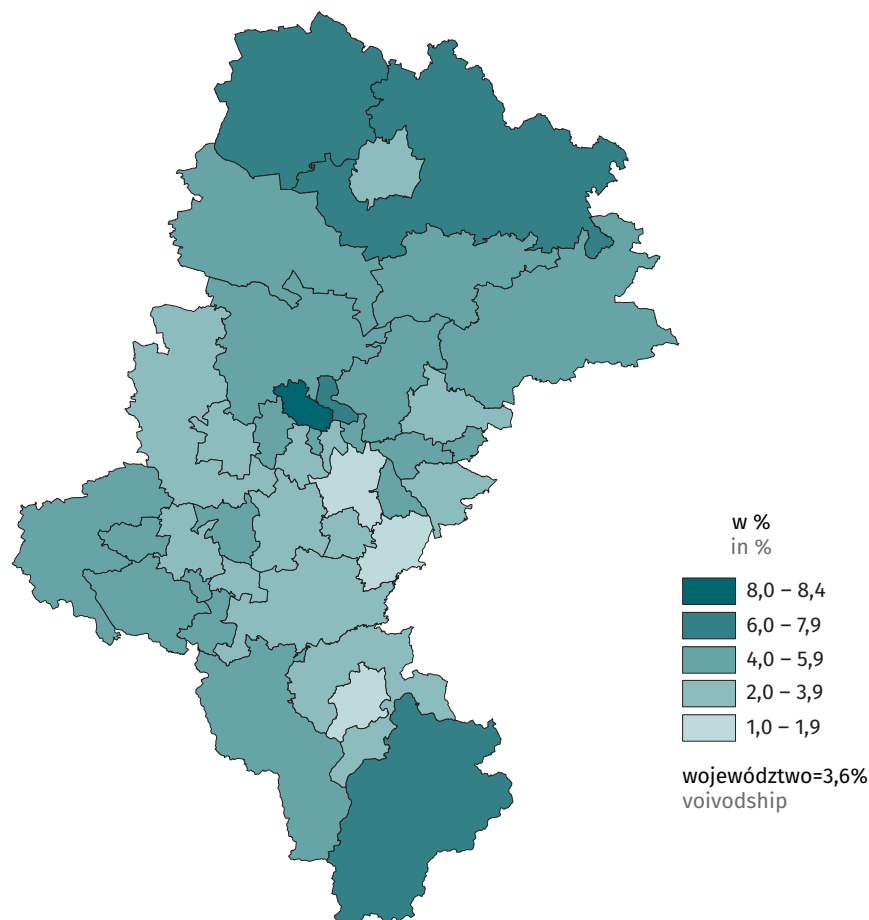
W urzędach pracy w końcu 2019 r. było zarejestrowanych 66,5 tys. osób, tj. o 16,9% mniej niż w końcu 2018 r. Spadek liczby bezrobotnych w odniesieniu do końca 2018 r. odnotowano w większości powiatów, przy czym największy w Katowicach (o 37,6%) i w powiecie będzińskim (o 34,3%). Wzrost liczby bezrobotnych odnotowano tylko w Żorach (o 3,6%) i w powiecie wodzisławskim (o 1,2%). Biorąc pod uwagę podział na płeć, wzrost liczby bezrobotnych wśród mężczyzn odnotowano w Żorach (o 30,7%), powiecie raciborskim (o 17,1%) i wodzisławskim (o 14,4%), Jastrzębiu-Zdroju (o 9,0%) oraz powiecie cieszyńskim (o 1,4%), natomiast wśród kobiet we wszystkich powiatach nastąpił spadek liczby bezrobotnych. Udział osób bez prawa do zasiłku wśród ogółu bezrobotnych wyniósł 83,9% (85,0% w końcu grudnia 2018 r.).

Mapa 2. Stopa bezrobocia rejestrowanego według powiatów w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 2. Registered unemployment rate by powiats in 2019

As of 31 December

W końcu 2019 r. stopa bezrobocia wyniosła 3,6% (w kraju – 5,2%) i była o 0,7 p. proc. niższa niż przed rokiem. Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, odnotowuje się znaczne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Najwyższą stopę bezrobocia zanotowano w Bytomiu (8,4% wobec 9,7% w końcu 2018 r.), natomiast najniższą w Katowicach (1,0% wobec 1,7%). W porównaniu z końcem 2018 r. stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich powiatach, z wyjątkiem powiatu wodzisławskiego (wzrost o 0,2 p. proc.) i Żor (bez zmian). W największym stopniu stopa bezrobocia obniżyła się w powiecie będzińskim (o 2,6 p. proc.).

Liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2019 r. wyniosła 144,0 tys. i była mniejsza niż przed rokiem (o 11,0%). Najwięcej nowych rejestracji bezrobotnych miało miejsce w styczniu (16,0 tys.), a najmniej w czerwcu (9,6 tys.). Wśród nowo zarejestrowanych liczną grupę stanowiły osoby, które rejestrowały się po raz kolejny (80,7%). Osoby poprzednio pracujące stanowiły 88,8% nowych rejestracji.

Z ewidencji urzędów pracy w ciągu 2019 r. wykreślono 157,5 tys. osób, tj. o 10,7% mniej niż w 2018 r. Największą liczbę osób wyłączono z rejestrów w kwietniu (15,0 tys.), a najmniejszą w grudniu (10,6 tys.). Główną przyczyną wyrejestrowania bezrobotnych było podjęcie pracy (71,4 tys., tj. 45,3% ogółu). W wyniku niepotwierdzenia gotowości do pracy status bezrobotnego utraciło 37,1 tys. osób.

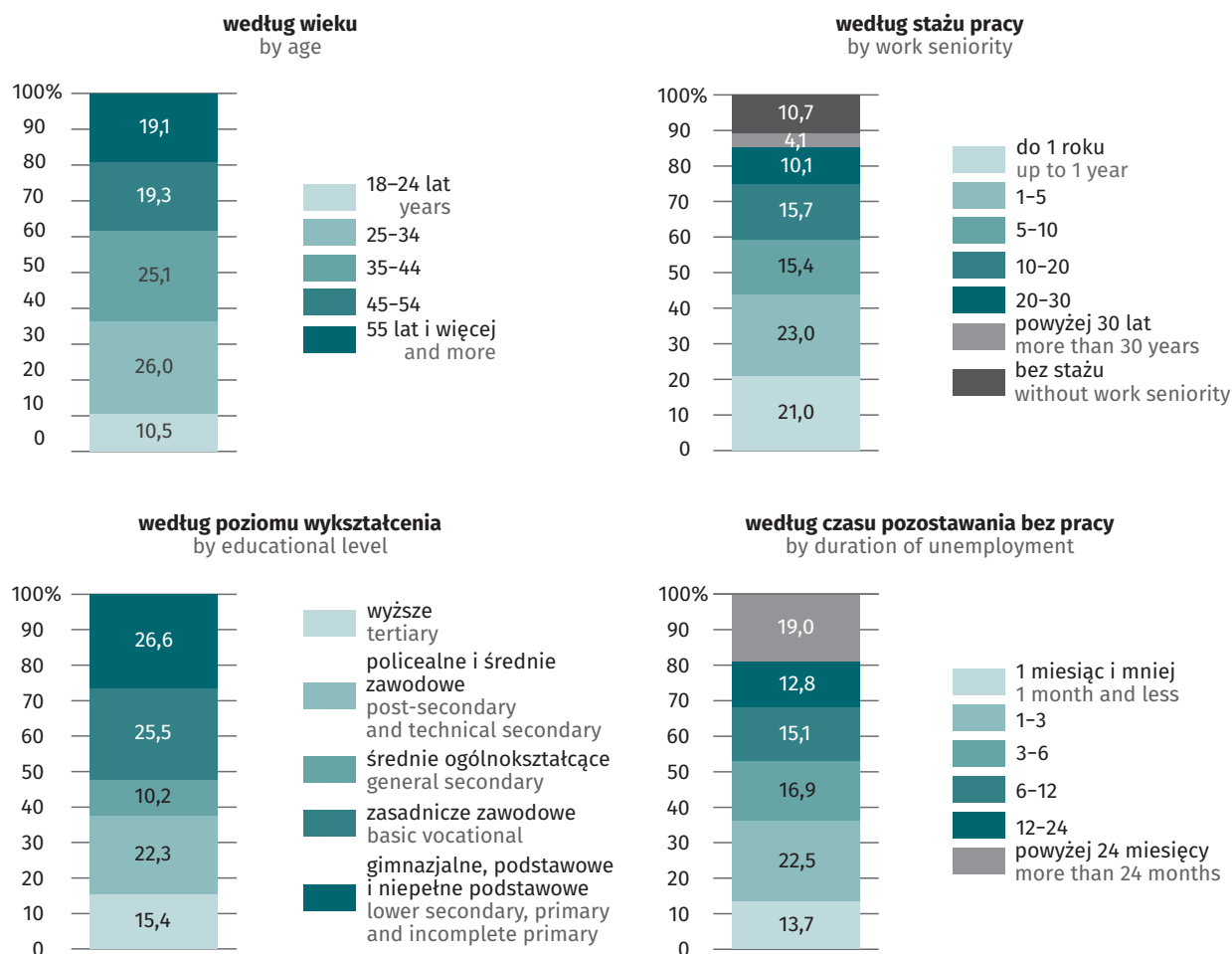
Z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w końcu 2019 r. skorzystało łącznie 4,4 tys. osób, tj. 6,7% ogółu bezrobotnych (przed rokiem odpowiednio: 4,6 tys. i 5,7%). W skali roku liczba bezrobotnych uczestniczących w szkoleniach zwiększyła się o 2. Przy robotach publicznych było zatrudnionych 115 osób, przy pracach interwencyjnych – 1488 (mniej niż przed rokiem odpowiednio o: 69,7% i 9,5%), a prace społecznie użyteczne odbywało 134 osoby (o 48,1% mniej). Na staż skierowano 2350 bezrobotnych (w końcu 2018 r. 1799).

Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu 2019 r. liczyli 52,8 tys. osób i stanowili 79,4% ogółu bezrobotnych (81,9% przed rokiem). Do osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy należały m.in. osoby długotrwale bezrobotne, których udział w liczbie zarejestrowanych ogółem wyniósł 43,6%. Osoby bezrobotne powyżej 50. roku stanowiły 28,8% bezrobotnych, a osoby do 30. roku życia – 22,8%. Udział osób bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia wyniósł 18,8%, a niepełnosprawnych – 8,1%.

W ciągu 2019 r. do urzędów pracy zgłoszono 158,4 tys. ofert pracy, tj. o 19,6% mniej niż w 2018 r. Wśród ofert pracy 10,7 tys. dotyczyło stażu, 2,0 tys. prac społecznie użytecznych, a 5,0 tys. było adresowanych do niepełnosprawnych. W końcu 2019 r. w urzędach pracy zanotowano 7,9 tys. wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej (tj. o 28,1% mniej niż w końcu 2018 r.), w tym 3,5 tys. było niewykorzystanych dłużej niż 30 dni. Na 1 ofertę pracy przypadało 8 bezrobotnych (wobec 7 w 2018 r.). Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, najmniej bezrobotnych na 1 ofertę pracy zanotowano w Świętochłowicach (1 osobę), natomiast najwięcej w powiecie żywieckim (60 osób).

Z danych urzędów pracy na koniec grudnia 2019 r. wynika, że 16 zakładów pracy zadeklarowało zwolnienie w najbliższym czasie 520 pracowników (26 zakładów i 352 pracowników w końcu 2018 r.).

Wykres 4. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w 2019 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 4 Structure of registered unemployed persons in 2019
 As of 31 December

Wydatki Funduszu Pracy na obsługę bezrobocia w 2019 r. wyniosły 382,6 mln zł (o 20,2% mniej niż w 2018 r.). Na zasiłki dla bezrobotnych przeznaczono 136,8 mln zł, tj. o 5,1% mniej niż w 2018 r. Na programy na rzecz promocji zatrudnienia wydano z Funduszu Pracy 211,9 mln zł, tj. o 29,7% mniej niż w 2018 r. Wśród wydatków na programy na rzecz promocji zatrudnienia najwięcej środków przeznaczono na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej (77,2 mln zł) oraz na staże (51,1 mln zł).

Rozdział 5. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia

Chapter 5. Exposure to risk factors at work

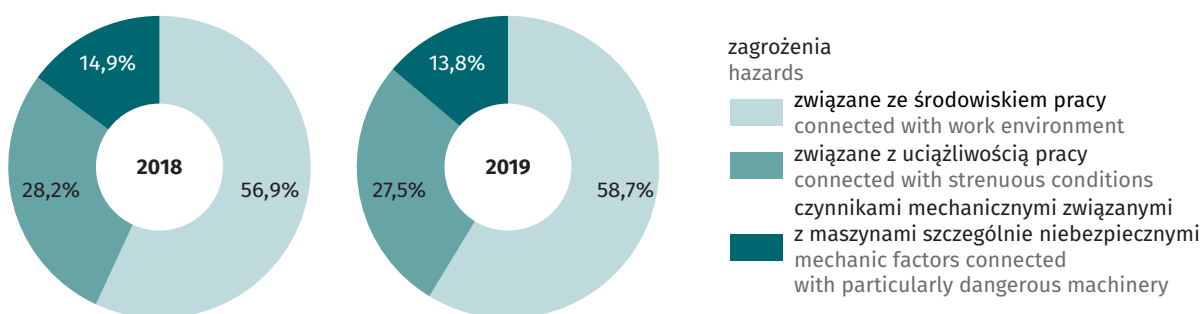
Badaniem warunków pracy w województwie śląskim w 2019 r. objęto 758,0 tys. pracujących, tj. o 3,3% więcej niż przed rokiem. W końcu 2019 r. w warunkach zagrożenia zatrudnionych było 105,0 tys. osób (liczonych jeden raz w grupie czynnika przeważającego na danym stanowisku pracy), czyli 13,9% ogółu pracowników w zakładach objętych badaniem (14,9% w końcu 2018 r.). W skali roku liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia zmniejszyła się o 4,0 tys. osób, tj. o 3,7%.

Wykres 5. Struktura zatrudnionych w warunkach zagrożenia według grup zagrożeń

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 5. Structure of exposure to risk factors at work by groups of hazards

As of 31 December

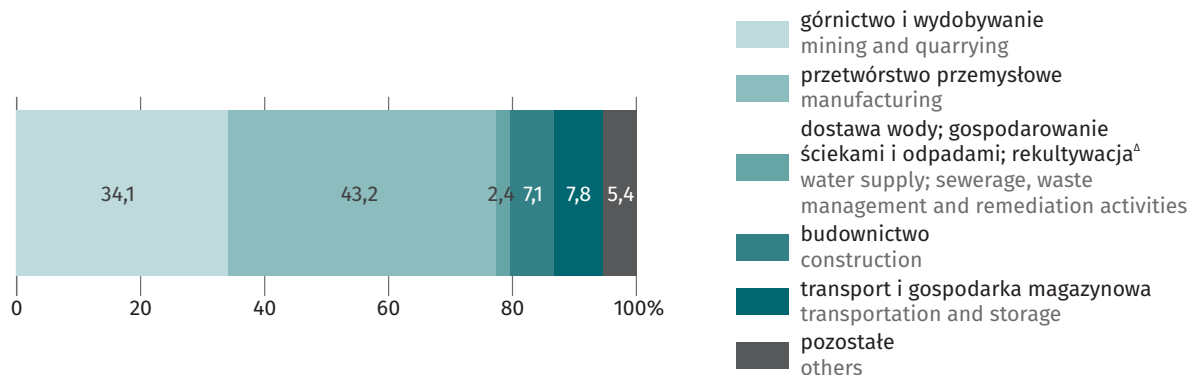
Wśród ogółu pracujących w warunkach zagrożenia kobiety stanowiły 15,6% (14,8% w końcu 2018 r.). Najwięcej osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia i uciążliwych zanotowano w przemyśle – 84,1 tys. (80,1% ogółu), przy czym ich liczba w skali roku obniżyła się o 2,9 tys. osób. W transporcie i gospodarce magazynowej odnotowano 8,2 tys. osób zatrudnionych w warunkach zagrożenia (7,8%), a w budownictwie 7,5 tys. (7,1%).

Wykres 6. Struktura zatrudnionych w warunkach zagrożenia według sekcji PKD w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 6. Structure of exposure to risk factors at work by the PKD sections in 2019

As of 31 December

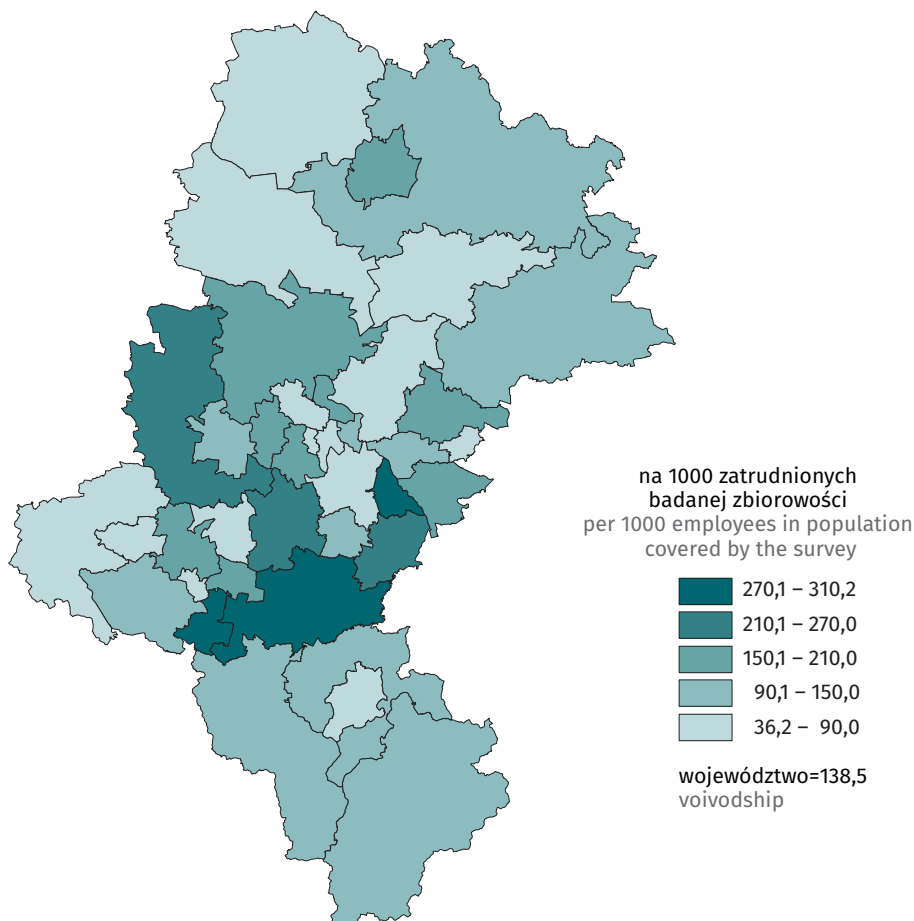
Liczba zatrudnionych w warunkach zagrożenia na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości, jest miarą informującą o skali zatrudnienia w warunkach zagrożenia, w końcu 2019 r. wyniosła ona 138,5 i była niższa od notowanej w 2018 r. (148,5). Największe zagrożenie dla zdrowia w miejscu pracy mierzone tym wskaźnikiem odnotowano w górnictwie i wydobywaniu – 455,7 (459,3 w 2018 r.), budownictwie – 160,5 (179,0 w 2018 r.) oraz w przetwórstwie przemysłowym – 144,3 (148,2 w 2018 r.).

Mapa 3. Zatrudnieni w warunkach zagrożenia^a według powiatów w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 3. Exposure to risk factors at work^a by powiats in 2019

As of 31 December

a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego.

a Listed only once by predominant factor.

W końcu 2019 r. liczba osobozagrożeń w województwie śląskim związanych ze środowiskiem pracy wyniosła 86,0 tys. (83,1 tys. osób przed rokiem), z uciążliwością pracy 37,2 tys. osób (41,7 tys. osób przed rokiem), czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi – 17,8 tys. osób (19,7 tys. osób przed rokiem). Wśród czynników związanych ze środowiskiem pracy przeważało zagrożenie wywołane hałasem i pyłami (odpowiednio: 44,0% i 35,3% osobozagrożeń), natomiast wśród czynników związanych z uciążliwością pracy przeważało nadmierne obciążenie fizyczne (54,2% osobozagrożeń).

W 2019 r. zlikwidowano lub ograniczono: 47,8 tys. osobozagrożeń związanych ze środowiskiem pracy (49,7 tys. w 2018 r.), 15,3 tys. osobozagrożeń wynikających z uciążliwości pracy (17,8 tys. w 2018 r.), 8,8 tys. osobozagrożeń czynników mechanicznych związanych z maszynami szczególnie niebezpiecznymi (7,8 tys. w 2018 r.). Jednocześnie ujawniono: 25,0 tys. osobozagrożeń związanych ze środowiskiem pracy (24,3 tys. w 2018 r.), 7,3 tys. osobozagrożeń wynikających z uciążliwości pracy (6,8 tys. w 2018 r.), 2,8 tys. osobozagrożeń czynników mechanicznych związanych z maszynami szczególnie niebezpiecznymi (3,1 tys. w 2018 r.).

W 2019 r. dokonano oceny ryzyka zawodowego dla 222,0 tys. stanowisk pracy (o 28,2 tys. więcej niż przed rokiem), na których było zatrudnionych 305,9 tys. osób (o 7,4 tys. więcej). W celu wyeliminowania bądź ograniczenia ryzyka zawodowego zastosowano środki techniczne, organizacyjne lub ochrony indywidualnej dla 136,8 tys. stanowisk pracy, na których było zatrudnionych 191,2 tys. osób (w 2018 r. dla 114,1 tys. stanowisk pracy, na których było zatrudnionych 181,3 tys. osób).

Spośród osób zatrudnionych na ww. stanowiskach, najliczniejszą grupę stanowiły osoby, dla których proces eliminacji (ograniczenia) ryzyka zawodowego został przeprowadzony poprzez zastosowanie środków ochrony indywidualnej – 145,4 tys., dla 84,2 tys. osób zastosowano środki organizacyjne, a dla 83,5 tys. środki techniczne.

Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny według powiatów, największą liczbę osób zatrudnionych na stanowiskach pracy na 1000 zatrudnionych w zakładach, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2019 r. zanotowano w Rybniku (675,6), Dąbrowie Górniczej (622,5) oraz w Mysłowicach (617,0), natomiast najwięcej czynników ryzyka zawodowego wyeliminowano lub ograniczono na stanowiskach pracy w zakładach na terenie Mysłowic (572,4) i Rybnika (541,6).

Tablica 3. Liczba osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych

Stan w dniu 15 grudnia

Table 3. Persons receiving benefits for exposure to physical health risk factors at work
As of 15 December

Wyszczególnienie Specification	2018		2019	
	w osobach in persons	2017=100	w osobach in persons	2018=100
Posiłki profilaktyczne Prophylactic meals	118907	100,6	117615	98,9
Napoje Drinks	134319	97,7	128549	95,7
Inne środki odżywcze Other nutrition	17055	79,2	15832	92,8
Dodatki pieniężne Allowances	89475	112,9	.	.
Skrócony czas pracy Short time work	16788	114,9	17930	106,8
Dodatkowe urlopy Extra leaves	51310	98,1	44244	86,2
Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze Entitlements arising from work in special conditions or in specific nature	4170	213,2	3219	77,2

Osoby narażone na utratę zdrowia w miejscu zatrudnienia korzystały ze świadczeń przysługujących im z tytułu określonych warunków pracy. Liczba osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (bez dodatków pieniężnych) w połowie grudnia 2019 r. była mniejsza niż przed rokiem o 4,4%. Najczęściej korzystano z napojów oraz posiłków profilaktycznych, które w połowie grudnia 2019 r. stanowiły odpowiednio: 39,3% i 35,9% ogólnej liczby świadczeń w województwie. Biorąc pod uwagę rodzaj działalności zakładów pracy, największą liczbę osób korzystających ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych odnotowano w sekcjach górnictwo i wydobywanie (177,0 tys.) oraz przetwórstwo przemysłowe (67,1 tys.). W sekcji górnictwo i wydobywanie najwięcej osób korzystało z posiłków profilaktycznych (66,6 tys.), napojów (51,6 tys.) oraz dodatkowych urlopów (36,2 tys.), a w sekcji przetwórstwo przemysłowe – z napojów (39,0 tys.).

Rozdział 6. Wypadki przy pracy

Chapter 6. Accidents at work

Zagadnieniem ściśle związanym z rynkiem pracy jest bezpieczeństwo pracy. W 2019 r. w zakładach województwa śląskiego odnotowano 12083 wypadków przy pracy oraz wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy, w tym 40 to wypadki zbiorowe. W porównaniu z danymi z 2018 r. liczba wypadków przy pracy była wyższa o 99, a liczba wypadków zbiorowych o 15. Łączna liczba poszkodowanych w wypadkach przy pracy wyniosła 12150 i była wyższa o 124 niż w 2018 r. Wśród poszkodowanych większość stanowili mężczyźni – 66,9% (67,9% w 2018 r.).

Wykres 7. Poszkodowani w wypadkach przy pracy według miesięcy

Chart 7. Persons injured in accidents at work by month

W wyniku wypadków przy pracy w 2019 r. śmierć poniosło 31 osób, tj. mniej niż w 2018 r. (35 osób), ciężkie uszkodzenie ciała odniosło 61 poszkodowanych, tj. o 12 poszkodowanych mniej niż w 2018 r. Innych obrażeń ciała doznało 12058 osób, natomiast w 2018 r. – 11918. Najwięcej poszkodowanych ze skutkiem śmiertelnym odnotowano w górnictwie i wydobywaniu – 15 osób (13 w 2018 r.) oraz budownictwie – 8 osób (9 w 2018 r.).

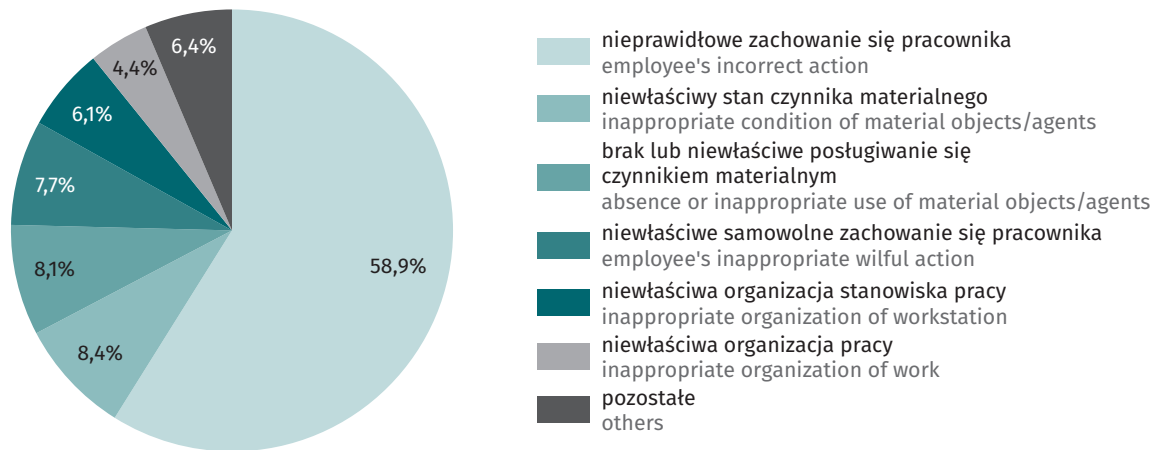
Jedną z miar opisujących bezpieczeństwo pracy jest wskaźnik wypadkowości (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie), tj. liczba osób poszkodowanych na 1000 pracujących, która w 2019 r. wyniosła 7,26 (7,25 w 2018 r.).

Najwięcej poszkodowanych w wypadkach przy pracy było w podmiotach prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, tj. 32,1% (33,0% w 2018 r.), górnictwa i wydobywania, tj. 13,7% (12,7%) oraz handlu; naprawy pojazdów samochodowych, tj. 11,6% (10,7%).

Biorąc pod uwagę osoby poszkodowane według grup zawodów, najliczniejszą grupę poszkodowanych w wypadkach przy pracy odnotowano wśród operatorów maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych – 2391 (2262 w 2018 r.) a pod względem wieku, najliczniejszą grupę poszkodowanych stanowiły osoby w grupie wieku 35–44 lata – 3325 (przed rokiem – 3285).

Wykres 8. Struktura wypadków przy pracy według przyczyn w 2019 r.

Chart 8. Structure of accidents at work by causes in 2019

Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn. Główną przyczyną wypadków przy pracy w 2019 r., podobnie jak w 2018 r. było nieprawidłowe zachowanie się pracownika spowodowane m.in. niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanej pracy, zaskoczeniem niespodziewanym zdarzeniem, lekceważeniem zagrożenia.

Analizując wypadki przy pracy pod kątem wydarzeń powodujących powstanie urazów u osób poszkodowanych w 2019 r. dominowały: zderzenie z nieruchomym obiektem lub uderzenie w niego – 27,7% ogólnej liczby wydarzeń (27,6% w 2018 r.), uderzenie przez obiekt w ruchu – 26,0% (25,4%), kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym – 17,6% (18,6%). W wyniku ww. wydarzeń łącznie zostały poszkodowane 8662 osoby (8602 w 2018 r.).

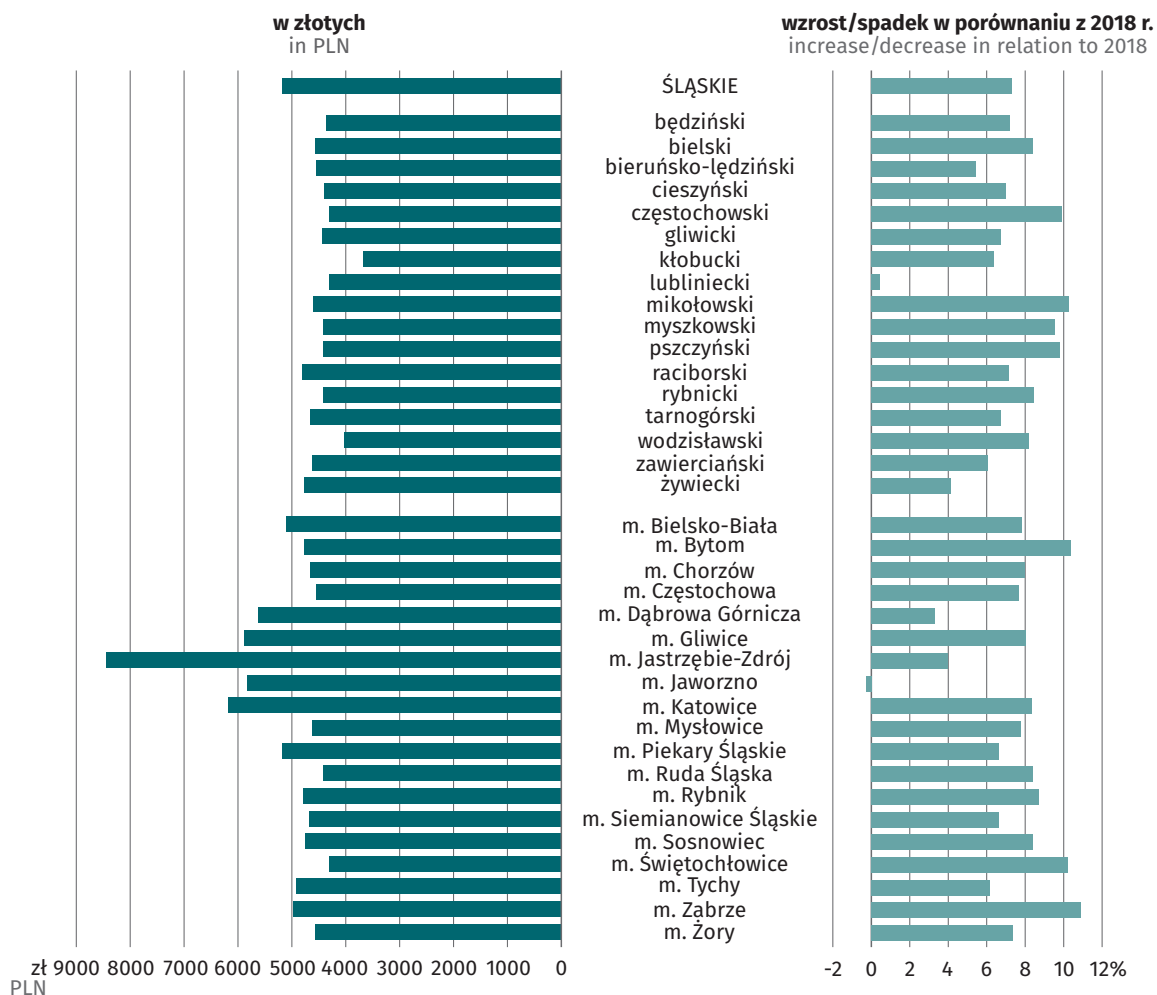
Rozdział 7. Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Chapter 7. Wages and salaries and social benefits

W 2019 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej wyniosło 4922,79 zł i w skali roku wzrosło o 7,3% (w 2018 r. wzrost o 8,0%). W porównaniu z 2018 r. wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto odnotowano we wszystkich sekcjach, z wyjątkiem wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (spadek o 5,2%). Najwyższy wzrost przeciętnego wynagrodzenia wystąpił w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 10,9%) oraz w administrowaniu i działalności wspierającej (o 9,7%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób (według siedziby jednostki) w 2019 r. ukształtowało się na poziomie 5177,86 zł, tj. o 7,3% wyższym niż w 2018 r. Wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto zanotowano we wszystkich powiatach (z wyjątkiem Jaworzna – spadek o 0,3%), w tym najwyższy w Zabrzu (o 10,9%), natomiast najniższy w powiecie lublinieckim (o 0,5%).

Wykres 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według powiatów w 2019 r.
Chart 9. Average monthly gross wages and salaries by powiats in 2019

W 2019 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 1184,6 tys. i była wyższa o 0,4% niż w 2018 r. Wśród nich dominowali świadczeniobiorcy z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych – 1151,4 tys. (97,2%), natomiast pozostałe 33,2 tys. (2,8%) to rolnicy indywidualni. W ramach świadczeniobiorców z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wzrosła przeciętna liczba pobierających świadczenia emerytalne (o 1,8%), obniżyła się natomiast przeciętna liczba pobierających rentę inwalidzką (o 6,1%) oraz rentę rodzinną (o 0,6%).

Tablica 4. Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów

Table 4. Average monthly number of employed retirees and pensioners

Wyszczególnienie Specification	2018		2019	
	w osobach in persons	2017=100	w osobach in persons	2018=100
OGÓŁEM TOTAL	1179798	102,5	1184604	100,4
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution	1144991	102,7	1151382	100,6
emerytury retirement pensions	814880	105,6	829334	101,8
renty z tytułu niezdolności do pracy disability pensions	111610	90,3	104797	93,9
renty rodzinne survivors pensions	218502	99,3	217251	99,4
Rolnicy indywidualni Farmers	34807	96,7	33222	95,4

Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne i rentowe brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wypłacone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych w 2019 r. wyniosło 2731,77 zł i w stosunku do 2018 r. wzrosło o 4,2%. Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalne i rentowe rolników indywidualnych ukształtowało się na poziomie 1458,11 zł i było wyższe o 3,7% niż w 2018 r.

Tablica 5. Przeciętne miesięczne emerytury i renty brutto

Table 5. Average monthly gross retirements pay and pensions

Wyszczególnienie Specification	2018		2019	
	w zł in PLN	2017=100	w zł in PLN	2018=100
Wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Paid by the Social Insurance Institution	2622,91	103,6	2731,77	104,2
emerytury retirement pensions	2716,51	102,7	2818,79	103,8
renty z tytułu niezdolności do pracy disability pensions	2253,54	106,4	2372,59	105,3
renty rodzinne survivors pensions	2462,52	103,9	2572,83	104,5
Rolników indywidualnych ^a Farmers ^a	1405,75	101,1	1458,11	103,7

a łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego.

a Including payments from non-agricultural social security system in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund.

Uwagi metodologiczne

Źródła i zakres danych

Prezentowane w publikacji dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą całej gospodarki narodowej. Dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzonej z dniem 1 stycznia 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 z późniejszymi zmianami), która zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowych grupowań:

„Przemysł”, który obejmuje następujące sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”,

Sekcje G, H, I, J – „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, „Transport i gospodarka magazynowa”, „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi”, „Informacja i komunikacja”,

Sekcje K, L – „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

Pod pojęciem **„pozostałe usługi”** ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

Dane prezentowane są w układzie obowiązującej w krajach Unii Europejskiej **Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS)**, wprowadzonej Rozporządzeniem (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r., z późniejszymi zmianami. Od 1 stycznia 2018 r. obowiązują zmiany wprowadzone Rozporządzeniem Komisji (UE) 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r.

Dane dotyczące **aktywności ekonomicznej ludności** opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzanego w cyklu kwartalnym. Dane dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują osoby w wieku 15 lat i więcej będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

Źródłem informacji o **pracujących i wynagrodzeniach** są wyniki rocznych badań statystycznych oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie); sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (Z-06), sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych (SOF-1), sprawozdanie z działalności organizacji pracodawców (SOF-4p), sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego (SOF-4s) oraz sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw (SP-3). Dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tabl. 6–11, 20 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych, partii politycznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych. W tablicy 1, 2 i 5 zaprezentowane dane dotyczą całej gospodarki narodowej.

Dane dotyczące **pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie** według stanu w dniu 31 grudnia wyszacowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Dane dotyczące **wynagrodzeń** nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto w tablicy 8 nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego oraz podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób.

Informacje o **wolnych, nowo utworzonych oraz zlikwidowanych miejscach pracy** pochodzą z badania Z-05, **o warunkach pracy** – z badania na formularzu Z-10. Dane **o wypadkach przy pracy**, poza wypadkami w indywidualnych gospodarstwach w rolnictwie, opracowano na podstawie statystycznej karty wypadku przy pracy (Z-KW).

Informacje dotyczące **bezrobotnych zarejestrowanych** w powiatowych urzędach pracy, opracowane zostały na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; skrócone nazwy oznaczone zostały w tablicach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007

skrót	sekcje	pełna nazwa
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę		Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja		Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych		Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
Zakwaterowanie i gastronomia		Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
Obsługa rynku nieruchomości		Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca		Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca

Objaśnienia podstawowych pojęć

Aktywność ekonomiczna ludności

Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo w BAEL stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne.

Do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu: wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego albo rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy, były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Do podstawowych wskaźników obliczanych na podstawie BAEL należą:

- **współczynnik aktywności zawodowej** obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy),
- **wskaźnik zatrudnienia** obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy),
- **stopę bezrobocia** obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie: właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin, z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- osoby wykonujące pracę nakładczą;

- agentów;
- członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

Dane dotyczące **pracujących według stanu w dniu 31 grudnia** podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób **w głównym miejscu pracy**.

Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub w przedłużonym czasie pracy, np. dozorca mienia.

Niepełnozatrudnieni są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- **zatrudnienia według stanu w dniu 31 grudnia** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych,
- **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Informacje **o ruchu zatrudnionych** dotyczą pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo). Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby **przyjętych do pracy** zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby **zwolnionych z pracy** zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy (łącznie ze zwolnieniami grupowymi), osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także – ze względów ewidencyjnych – osoby zmarłe.

Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze) w roku badanym do liczby pełnozatrudnionych według stanu w dniu 31 grudnia z roku poprzedniego.

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze, bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy. Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych – ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 30 czerwca 2014 r. – w przypadku emerytur - ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

Świadczenia emerytalne i rentowe (w tym renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują: emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinne.

Dane dotyczące **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty** obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców. Dane o świadczeniach podaje się w ujęciu brutto, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Bezrobocie rejestrowane

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Stopę bezrobocia podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowanych na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 czerwca 2004 r. (Dz. U. z 2019 r., poz. 1482, z późniejszymi zmianami).

Popyt na pracę

Przez **popyt na pracę** rozumiemy zagospodarowane miejsca pracy, określone aktualną liczbą pracujących oraz wolne miejsca pracy.

Wolne miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych, bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki: miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone, pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy, w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

Nowo utworzone miejsca pracy to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

Zlikwidowane miejsca pracy to miejsca pracy utracone w wyniku zmian organizacyjnych lub zmiany profilu działalności.

Warunki pracy i wypadki przy pracy

Warunki pracy jest to zespół czynników występujących w środowisku pracy wynikających z procesu pracy oraz czynników związanych z wykonywaniem pracy.

Informacje o **zatrudnionych w warunkach zagrożenia** dotyczą osób narażonych na zagrożenia: związane ze środowiskiem pracy (np. substancje chemiczne, pyły zwłókniające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat, itp.), związane z uciążliwością pracy (np. w wymuszonej pozycji ciała, w warunkach nadmiernego obciążenia fizycznego lub w warunkach szczególnej uciążliwości), czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

Za **wypadek przy pracy** uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą: podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia, w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy, a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnienia do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ: w czasie podróży służbowej, podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony, przy wykonywaniu zadań zleconych przez działające u pracodawcy organizacje związkowe.

Za **zbiorowy wypadek przy pracy** traktuje się wypadek, któremu w wyniku tego samego zdarzenia w danym zakładzie, uległy co najmniej 2 osoby.

Za **śmiertelny wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

Za **ciężki wypadek przy pracy** uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn wypadków** (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Methodological notes

Data sources and range of data

Data presented in the publication – unless otherwise indicated – concern the entire national economy. Data are presented according to the **Polish Classification of Activities (PKD 2007)**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on January 1st, 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated December 24, 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885 with later amendments), which replaced Polish Classification of Activities – PKD 2004.

Within the PKD 2007 classification the following additional grouping was performed:

“Industry” – including sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”,

sections G, H, I, J – “Wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles”, “Transportation and storage”, “Accommodation and food service activities”, “Information and communication”,

sections K, L – “Financial and insurance activities”, “Real estate activities”.

The item **“other services”** was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation”, “Other service activities”.

Data presented for the voivodship, subregions and powiats correspond to individual levels of the **Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS)** obligatory in countries of the European Union, introduced by the Regulation (EC) No. 1059/2003 of the European Parliament and of the Council, dated 26 May 2003, with later amendments. Since 1st January 2018 the amendments introduced by Commission Regulation (EU) 2016/2066 dated 21st November 2016.

Data concerning **economic activity of the population** were compiled using Labour Force Survey (LFS) performed on representative samples in quarterly cycles. Data on economic activity of the population concern the actually living population and cover persons aged 15 and more, who are members of households in the dwellings selected on a random basis.

Sources of data about **employment and wages and salaries** are statistical surveys and estimates (i.a. in regard to private farms in agriculture), the statistical report forms concerning employed, wages and salaries, work time (Z-06), activities of foundations, associations and similar social organizations (SOF-1), activities of employers organizations (SOF-4p), activities of economic selfgovernment (SOF-4s), economic activity of enterprises (SP-3). Data does not include budgetary units conducting activity within the national defence and public safety, besides, in tables 6–11 and 20, does not include foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, private farmers, clergy. In tables 1, 2 and 5 the data include the whole national economy.

Data considering **employed persons on private farms in agriculture**, as of 31 December, are estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

Data concerning **wages and salaries** does not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, besides, data in table 8 does not include employed in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government and entities employing up to 9 persons.

Data concerning **job vacancies, newly created and liquidated** jobs are taken from survey Z-05, data concerning work conditions - from survey based on form Z-10. Data concerning accidents at work, except accidents in private farms in agriculture, were elaborated basing on statistical accident at work report card (Z-KW).

Data regarding **registered unemployed persons** in powiat labour offices were elaborated on the basis of reporting from Ministry of Family, Work and Social Policy.

Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".

Some data are given on the basis of preliminary data and may be revised in subsequent publications of the Statistical Office.

The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the abbreviated names are marked with "Δ". The list of abbreviations used and their full names are given below:

POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES (PKD 2007)

abbreviation	sections	full name
Trade; repair of motor vehicles		Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Accommodation and catering		Accommodation and food service activities

Explanation of basic terms

Economic activity of the population

In the LFS, the work is the main criterion in dividing the population into economically active and inactive, i.e. actual state which can be: performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons.

Employed persons are persons which performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income in the following types of employment: were employed as hired employee, worked in own (or rented) agricultural farm, conducted economic activity outside agriculture, assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture, formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather) if the break in work did not exceed 3 months; if the break in work exceeded 3 months the additional criterion in the LFS in case of employment as paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration.

Unemployed persons are persons aged 15–74, who simultaneously fulfilled the following three conditions: within the reference week were not employed, within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work, – were available for work within 2 weeks following the reference week. The unemployed also include persons who had found work and were waiting to begin the work within a 3-month period and were ready to start that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed.

The main rates evaluated from LFS are:

- **activity rate** calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group),
- **employment rate** calculated as the share of employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group),
- **unemployment rate** calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in economically active population (total or in a given group).

Employment

Data regarding employed persons concern persons performing work providing them earnings or income. Employed persons include:

- employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, election or service relation);
- employers and own-account workers, i.e.: owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture, owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture, other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;
- outworkers;
- agents;
- members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and other cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- clergy fulfilling priestly obligations.

Data concerning **employed persons as of 31 December** are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees with a rule that each person being listed once according to the main workplace.

Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with applicable regulations, work in a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker.

Part-time paid employees are persons who, in accordance with labour contracts, work regularly on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- **employment as of 31 December** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main workplace without converting them into full-time paid employees,
- **average paid employment** of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.

Information regarding **labour turnover** concerns full-time paid employees (including seasonal and temporary employees). These data concern **the number of hires and the number of terminations** and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons, since one person may change work several times within a year.

Hired persons are **persons starting work** for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as – for record-keeping purposes – persons who have died.

Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements, as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care, unpaid vacations and rehabilitation.

Hire (termination) rate is calculated as a ratio of the number of hires decreased by persons returning to work from child-care leaves (or the number of terminations decreased by persons granted child-care leave) in a given year to the number of full-time paid employees as of 31 December in the previous year.

Wages and salaries. Social benefits

Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed. Wages and salaries consist of: personal wages, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere units,
- fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees converted into full-time paid employees.

Data on average monthly **gross** wages and salaries per paid employee include deductions for personal income tax and, since 1999, include employee's contributions to compulsory social security (retirement, and other pension and illness) paid by the insured employee.

Information on **retirement and other pensions benefits** (excluding those for farmers) concern benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution – from the funds of Social Insurance Fund and the state budget (within the scope of the targeted grant and since 2007 also from a separate division of the state budget expenditure) as well as in the period from 1 January 2009 to 30 June 2014 – in case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement and other pensions benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of Pension Fund and by the state budget (within the scope of the targeted grant and, since 2007, also from a separate division of the state budget expenditure), as well as from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.

Retirement and other pensions benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include: retirement pensions, retirement pensions, survivors pensions.

Data regarding the **average monthly retirement** and other pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits. Data regarding benefits are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income taxes.

Registered unemployment

Unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, not employed and not performing any other kind of paid work, capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising not less than a half of working time), not attending a school with the exception for schools for adults or tertiary schools in part-time programme (or taking extra curriculum exam within the scope of school for adults programme), looking for employment or other kind of paid work being at the same time registered in a powiat labour office appropriate for his/her permanent or temporary stay, with additional provisions concerning the sources of income included in the mentioned law.

Registered unemployment rate is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety. Registered unemployment rate is presented including employed on private farms in agriculture (which is a component of civil population economically active), estimated on the basis of the Agricultural Census 2010.

Information concerning **Labour Fund expenditures** is given according to the Law dated 20 April 2004, on Promotion of Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 June 2004 (uniform text Journal of Laws 2019, item 1482, with later amendments).

Demand for labour

Demand for labour means management of workplace specified by current number of employed and job vacancies.

Job vacancies are positions or jobs unoccupied due to labour turnover, or newly created ones, which simultaneously meet the following three conditions: the positions and jobs as of the reporting day were in fact not filled, the employer made efforts to find persons willing to take up the job, in the case of finding appropriate candidates, the employer would be ready to hire these persons immediately.

Newly created jobs are jobs formed as a result of organizational changes, expanding or changing of the profile of activity, and all jobs in newly created units.

Liquidated jobs – jobs liquidated as a result of organisational changes, limiting or changing business profile.

Working conditions and accidents at work

Working conditions is a set of factors existing in work environment, which are effect of working process and factors associated with working process.

Informations concerning **exposure to risk factors** covers persons exposed to risk linked with working environment (e.g. chemicals, fibrotic dust, noise, vibrations, hot or cold microclimate), with strenuous work (e.g. in a forced body position, under conditions of excessive physical strain or in conditions of particular nuisance), with mechanical factors associated with particularly dangerous machinery.

Accident at work is understood as a sudden event, leading to injury or death caused by external reason, which occurred in connection with work: during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee, as well as during activities for the employer, even without instructions, and when employee remains at the disposition of the employer on the way between the seat of the employer and the place of performing the obligation arising from the employment relationship.

Every accident is treated **equally to accidents at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance accidents at work and occupational diseases, if the employed had such accident: during a business trip, training within the scope of national self-defence, when performing tasks ordered by trade union organizations functioning at the employer's.

Multiple accident at work is an accident in which at least two persons were injured in effect of the same event in the same establishment.

Fatal accident at work is an accident during which the persons injured dies at the site of the accident or within 6 months from the date of the accident.

Serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e. loss of sight, hearing, speech, ability to procreate, other bodily harm or health-related problems, disrupting primary bodily functions, or in incurable and lifethreatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant incapacity for work in the occupation, or a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

Accidents at work are classified, i.a. according to **contact-mode** of injury (describing the type of contact of the victim with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all shortcomings and irregularities connected with material agents, organisation of work, incorrect employee's action). Each accident at work is a result of a single event, but mostly as a result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.